

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Vabilo na shod,

ki ga priredi

katoliško politično društvo za Dolenjsko
10. sept t. l. ob 3. uri popoldne v Žužemberku
s sledečim vsposedom:

O delovanju državnega zbora, poročča državni poslanec g. Fr. Povše;

o deželnem zboru poročča poslanec gosp. dr. Ig. Zitnik.

ODBOR.

Gospodarske stvari.

Pet deželnih ustanov.

V drugič že objavljamo danes razpis slavnega deželnega odbora, v katerem razpisuje pet deželnih ustanov kmetijske šole na Grmu. Kakor dozdej še vsako leto, smatramo i letos ob tej priliki za našo dolžnost, naše dolenjske gospodarje na ta razpis opozarjati, in to tako-le: Da bi si naš kmetijski stan opomogel, da bi napredoval v svoji stroki ter se do blagostanja pospel, v ta namen delujemo Slovenci vseh pokrajin z raznimi sredstvi že leta in leta. Osobito pri nas na Kranjskem poseglo se je že zgodaj po najboljšem sredstvu, po šoli, kakoršnih imajo po vseh deželah, ktere se smejo dandanes ponašati z umnostjo, napredkom in iz tega izviračim blagostanjem; po šolah, ktere so te dežele privedle na visoko stopinjo kmetijskega gospodarstva. Prvi poskus v tem oziru se je pač izjalovil. Za časa slavnega Hlūbeka v Ljubljani ustanovljena kmetiška šola, morala je po le par letnem delovanji prenehati. Zakaj da je morala prenehati, nam ni do dobrega znano, vendar se nam dozdeva, da je bila njena nepraktična, ali recimo njena ne popolnoma strokovna ureditev temu kriva. Druga ustanovitev kmetijske šole na Kranjskem, ustanovitev deželne vinarske in sadjarske šole na Slapu pri Vipavi, sponesla se je že veliko veliko boljši. Toda okolstaya, da je ta šola takorekoč na skrajni meji dežele, in tako blizo druge, goriške kmetiške šole umeščena

bila, kakor tudi okolstaya, da je bila ta šola samo kmetiška, namreč le vinarska in sadjarska, ne pa i poljedelska ter splošno kmetiška; obedve ti okolstavi sta bili uzrok le malemu številu njenih učencev. Malo število učencev šole na Slapu bilo je toraj prvi povod temu, da se jo je po 13 letnem, osobito za vipavske kmetovalce jako blagoslovnem delovanju, iz Vipave na Dolenjsko preneslo. Tukaj na Grmu se jo je še jako razširilo, postala je iz same vinarske in sadjarske, splošna kmetiška šola. Število učencev šole na Grmu je kmalo jako narastlo, in danes, v trinajstem letu njenega obstanka, šteje jih 33. Ako pa pozvedujemo, od kod da so ti učenci doma, od kod da jih je največ, kaj zvemo? Zalostno resnico, da jih je narmanj iz Dolenjskega. Od 33 je le 10 Dolenjcev, torej niti tretjina! Zalostno pa resnično je to. Sploh se trdi, da je kmetijstvo pri nas na Dolenjskem v obče najbolj v zastanku, da so Notranjci, posebno Vipavci, v vinarstvu in sadjarstvu daleč pred nami, v poljedelstvu in živinarstvu da nas pa Gorenjci jako nadkriljujejo. Dolenjski gospodarji, verjemite, da je čista in gola resnica, kar smo koj v pričetku tega članka povedali, da je namreč šola, da je kmetiška šola prvo in najizdatnejše sredstvo v namen dosege kmetijskega napredovanja, in iz tega sledečega kmetijskega blagostanja. Ko se je pri neki priliki slavnemu nemškemu vojskovodji generalu Moltke-ju napivalo, odzval se je napitnici s tem, da je rekel: pri Sedanu zmagal je šolmošter. S tem hotel je slavni mož reči, da je zmagala pri Sedanu nemška omika, nemška izobraženost. In ako gremo danes na Češko, ali pa na Ogersko, ter vprašamo: „Kaj pa je uzrok, kaj je povod krasnemu napredku vašega kmetijstva“, kaj nam bodo odgovorili tu i tam? Naše kmetijske šole so mu uzrok, so mu povod. Naša kmetijska šola na Grmu uredjena je tako, kakor so one na Češkem ali Ogerskem, seveda našim podnebnim in drugim razmeram primerno. Njeni učitelji izobraževali so se na jednacih zavodih, kakor češki ali ogerski. Ljubezzen do stvari gojé njeni učitelji gotovo v isti meri kakor oni. Tudi upliv šole na Grmu, njen

očividni zgrabljivi uspeh v gospodarskem napredovanju postal bi, da, postati bi moral v prilično malo letih po lepi, plodni naši Dolenjski tak, kakoršnega zamoremo po Češki ali Oggerski občudovati. Toda naši dolenski gospodarji postati bi morali drugačni možje, možje, podobni Čehom, Ogrom. Oni bi morali svoje, lastnemu gospodarstvu namenjene sinove z veseljem, da, s ponosom na Grm, v strokovno izobrazbo pošiljati, ne pa proti njej — da se razžaljivo ne izrazimo — nebrižni biti. Osobito bi morali v prvi vrsti to naši premožni gospodarji storiti, to je tisti, kateri imajo poleg lepega obširnega posestva tudi še potrebna denarna sredstva, da zamorejo svoja zemljišča po naukih umnega, naprednega kmetijskega gospodarstva urediti ter vzdrževati. Prežalostno, in — brez ovinkov povedano — presramotno je že, da pošiljajo v šolo na Grm večinoma le taki dolenski gospodarji svoje sinove, katerim ni namen, po dovršeni šoli sina doma na lastnem gospodarstvu obdržati, ampak namen, ga s trebuhom za kruhom po svetu pognati.

Res je sicer, neovrgljiva resnica je, da potrebujejo dandanes veleposestniki strokovno izobraženih gospodarskih pomočnikov, kajti s starimi „vaupiti“, osobito v vinarstvu, danes izhajati ni več mogoče; ali žal, in zopet žal, da gre večina takih, na Grmu izšolanih učencev iz Kranjske vën, kje na Stajersko, Hrvaško itd. se zgubijo. Kaj ima dežela, kaj ima od dežele izdrževana šola na Grmu od takih učencev? Dve leti truda, znabiti še — pri štipendistih — dve leti obilnega stroška, družega pa nič. Namen šole s takimi učenci ni nikakor dosežen, naše dolensko kmetijsko gospodarstvo ne bode po tacih učencih nikakor napredovalo. Zato, premožni dolenski gospodarji, domačemu gospodarstvu namenjene sinove pošljite na Grm, to bode Vam in Vašim sinovom ter celi deželi v korist, ker bode šola svoj namen dosegla.

Duh po žveplu v moštu ali vinu.

V „Dolenjskih Novicah“ podučili smo naše vinogradnike že večkrat, kako se odpravlja duh po žveplu iz mošta ali vina, katero je bilo iz žveplanega grozdja napravljeno. Pri vsem tem je kaj dosti vinogradnikov po Dolenjskem, kateri letos svojega jako plesnivega grozdja le za to žveplali niso, ker so se bali, da bode mošt, oziroma da bode vino po žveplu smrdelo. S tem, da grozdja pravilno žveplali niso, prouzročili so si veliko škodo na letošnji trgatvi, še veliko večjo pa na trtah za prihodnja leta. Letos pridelali bodo namreč veliko manj vina, kakor bi ga, ako bi bili grozdje pravilno žveplali; za prihodnja leta prouzročili so si pa še veliko večjo škodo na trtah vsled opustitve žveplanja, ker se bode bolezen še

veliko bolj zaplodila in ker bodo pričele trte jako slabeti, konečno tudi usihati. Kaj hasne draga saditev ameriških trt, njih požlahtnitev, obilno gnojenje in škropljenje, ako jih pa prepustite grozdni plesnobi, da Vam jih ona ugonobi, uniči.

Ne bodite vendar neverni Tomaži, in ne pričakujte, da bode ta bolezen pri nas drugačne nasledke imela, nego jih je imela v Italiji in povsod drugod, kjer se je že pred 50. leti prikazala. V Italiji in povsod drugod kjer se je prikazala, uničila je trte popolnoma, dokler se jej ni pričelo sè žveplanjem prav resnobno nasprotovati. — In to storila bode čisto gotovo tudi pri nas, ako se bode žveplanje še naprej popolnoma opuščalo, ali pa le nepravilno zanikerno izvrševalo, kakor je to žali Bog slučajno bilo.

V Italiji in povsod drugod, kjer so se žveplanja trt lotili, pridelovali so in pridelujejo še dandanes po žveplu dišeči oziroma smrdeči mošt. Zaradi tega pa ne pijejo po žveplu smrdečega vina, kajti odpravijo ga že iz mošta in sicer na kaj priprost način. Ko je mošt dokipel, presnamejo — pretočijo — ga v popolnoma dober nič zakajen sod po bakrenem ne pocinjenem liju, katerega pa po vsakih 5 do 10 škafih prav dobro z čisto ruto izbrišejo. Ako nimajo bakrenega lija — leja, lakovnice — denejo pa v lesen lij bakrene pokrivače ali rene, sploh bakrene predmete, katere med presnamenjem vina isto tako z čisto ruto obrisujejo. Ako ne izda jednokratno tako presnemanje popolnoma, ponovijo ga v drugič, in duh po žveplu je gotovo popolnoma odpravljen. To je vsa ceremonija, ktera je pač tako prosta in tako po ceni, da se gotovo ne izplača grozdje nežveplano pustiti, češ, da bi mošt, oziroma da bi vino po žveplu ne dišalo. Se manj se pa izplača zaradi tako malega truda trte zanemarjati, ki bi brez žveplanja gotovo opešale. Kdor ni dozdej letos svojih trt pravilno žveplal, in to že vsaj dvakrat, si tudi s sedanjim žveplanjem dosti koristil ne bode, ker je že zamujeno. Kdor je pa do zdaj že enkrat ali dvakrat svoje trte žveplal, žveplal naj jih, ako se plesnoba širi, le brez strahu še v tretjič ali makari četrtič. Zaradi duha mošta oziroma vina po žveplu, naj tega nikar ne opusti, ker se da, kakor povedano, tako jednostavno odpraviti. Kdor se hoče pa prepričati, kako izdatno je pravilno žveplanje proti grozdni plesnobi, podá naj se v vinograd kmetiške šole na Grmu, bodisi v Cerovce ali pa v Trško goro. V enem kakor drugem je uspeh istinito krasen, toda žveplalo se je že trikrat; v prvič koj potem, ko so trte dobro ozelenele — to prvo žveplanje je najizdatnejše — v drugič koj po odcvetenju zaroda, in v tretjič ob veliki maši. Zdaj žveplajo, kjer se kaj plesnobe v novič prikaže, že četrtič.

In tako postopati bi morali vsi vinogradniki brez izjeme, potem prišli bi bolezní v okom. Ako bodo pa le nekateri žveplali, pa še ti ne vsi pravilno, ne bode te nadloge nikdar konec. Vsi izgovori, da ni časa za žveplanje itd. so jalovi. Privaditi se mu moramo Dolenjci, kakor smo se škropljenju trt, — ne pomaga nič.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Novo mesto. Cesarjev rojstni dan se je tudi letos slavil kakor vsako leto. Mil. gosp. proš imel je slovesno sv. mašo v pričo mnogoštevilne množice pobožnega ljudstva. Vse uradništvo in korporacije so bile navzoče in po sv. maši velebl. gospodu okrajnemu glavarju udanostne izjave do presv. vladarja izrekale

V Aschu so bile na cesarjev rojstni dan velike demonstracije. Ko je godba svirala cesarsko pesem, so nemški nacionalsci zvižgali in potem zapeli „Wacht am Rhein“. Poklicano orožništvo je več oseb aretovalo.

V Celovcu so imeli odposlanci takoimenovanih akademičnih podružnic za ustanovitev katoliškega vseučilišča v Solnogradu 23. avgusta v hotelu „Kärntnerhof“ zborovanje. Govori se, da je bilo mej zborovalci tudi nekaj Slovencev. Pred hotelom in v sosednih ulicah se je zbrala mnogoštevilna množica, ki je, prepevaje „Wacht am Rhein“ in „Bismarcklied“, hrupno demonstrovala. Nakrat je začelo leteti kamenje. Demonstrantje so hotel bombardirali in ga hoteli siloma naskočiti. Policija ni bila kos demonstrantom, vsled česar so bili poklicani vojaki. Prišlo je več stotnij vojaštva, ki je vzdrževalo red. Zborovanje v hotelu je župan razpustil, pač pa je zborovalcem ponudil policijsko spremstvo. Razni zborovalci so spremstvo odklonili. Sli so sami in bili napadeni ter tepeni.

Izgredi čeških Nemcev. Med češkimi Nemci je hud boj zoper vlado. Minole tedne je prišlo tudi do hudih izgredov, zlasti v mestu Graslic-u. Mnogo jih je bilo ranjenih, pet jih je že umrlo. V Vrchlábí so Nemci uprizorili velike demonstracije. Razbili so vse šipe pri okrajnem glavarstvu in pri raznih družih hišah. Orožniki so morali z bajoneti razganjati množico. Šest oseb je bilo aretovaných. Izgredniki so hoteli aretovance siloma oprostiti. Naskakovali so občinsko hišo, na kar je bil jeden aretovanec izpuščen.

Kaj je novega po širokem svetu?

Nemčija. Kakor v lanskem letu z vojnim brodovjem, tako je imel letos cesar Viljem II. svojo pasijo z dovoljenjem gradbe novih kanalov. Zbornica pa je ta predlog odklonila, kar je cesarja

tako razjezilo, da kuha maščevanje. Najmanj, kar stori, bo sprememba ministerstva.

Nemška ravnopravnost. Izšla je na Pruskem naredba, vsled ktere ne sme noben Čeh prestopiti meje, da bi se tam naselil.

V Belgradu pride zaradi „zarote“ zoper razkralja Milana pred porotno sodišče 46 obtožencev. Vsekakor bogata žetev za Milana.

Anarhistični izgredi v Parizu. Pretečeno nedeljo so uprizorili v Parizu anarhisti in protirepublikanci poulično revolucijo. Velikanske množice so naskočile samostane in samostanske šole ter tri cerkve, v katerih so vse razbili in onečastili, upravo zmetali na ulico ter tam zažgali. Z redarji so pričeli boj ter streljali. Ranjenih je nad 300 oseb, mnogo teh je že pomrlo. Napočili so vsi znaki obnovljene revolucije.

Obnovljena preiskava zoper Dreyfusa še ni dognana. Vsak dan je zaslišanih več prič, katerih izpovedbe so jako različne. Zato se še tudi ne vé, izpade li nova sodna razprava za Dreyfusa ugodno ali ne.

Na Portugalskem razsaja kuga, kojoj so zanesli v Evropo iz Indije. Umrlo je že več oseb.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. — Občni zbor vseh svobodnih obrtnikov obrtne zadrage za sodni okraj Novo mesto se je vršil 20. avgusta t. l. Ob 10. uri zjutraj otvoril je začasni združni predsednik obrtne zadrage gospod J. A. ppe zborovanje. V daljšem govoru omenja potrebo organizacije obrtnih zadrug, in sicer ne samo za posamezne okraje, ampak priporoča osnovanje zveze vseh okrajnih zadrug na Kranjskem v veliko deželno obrtno zadrugo. Kaže na žalosten položaj posebno klobučarskega, čevljarskega in krojaškega obrta po deželi, odkar so se v Ljubljani otvorile konfekcijske prodajalne, ktere preté pogin malemu obrtniku. Omenja težak položaj čevljarjev v Tržiču; kakošno življenje je bilo pred 40 leti, in kako žalostno je danes pod pritiskom tovarn. Povdarjal je, da malemu obrtniku manjka skupnega življenja in delovanja za obstanek malega obrta. Dalje pravi, da, ako se po nasvetu ministra Dipaulija vpeljejo instruktorji v priučevanje obrtnih zadrug, naj bodo to razumni obrtniki, kateri poznajo potrebo obrtniškega stanu, ter bodo koristili obrtniku in državi, ne pa uradniki, kateri potrebe obrtnika in obrtnije ne poznajo; kateri bodo sicer napisali dolga poročila, ktera pa ne bodo ne obrtniji niti državi hasnila. Povdarja nadalje: Zadruge naj bodo prisilne in naj obsegajo vse obrtnike. Ako hočemo obrtniki, da dosežemo zaželeni smoter, ne uničujmo se z medsebojno konkurenco, izgineta naj izmed obrtnikov nevošljivost in sovraštvo. Učenci naj se obrta učé pri mojstrib, ne pa v tovarnah ali samb v šolah. Po uku naj bi bila obrtno-nadaljevalna šola. Ustanové naj se kurzi za pomočnike in mojstre. Sposobnostna spričevala naj bi nas varovala konkurence. Sedaj lahko vsak kapitalist, ki se ni učil obrta, prične katerikoli obrt, a to je silno napačno. Juristi morajo izdelati svoje šole in čevljarji ne morejo biti advokati; tako

naj izvršuje tudi obrt le tisti, ki se more izkazati, da se je obrta zadosti naučil. V tem smislu naj se prenaré zakoni. Vlada mora skrbeti za strokovne šole, ker je obrtnik steber državi, kakor kmet. Tudi deželni zastop mora iti obrtnikom na roko in nikakor ne sme ostati samo pri nasvetih in željah deželnih poslancev. — S prvim govornikom se je strinjal tudi gosp. Anton Weis. Polagal je odbornikom zadruge na srce, da se udeležujejo pridno sej in razodevajo svoje mnenje. Več ljudij več vé; z združenimi močmi pa moremo priti do cilja.

Zborovanja se je na prošnjo obrtne zadruge udeležil tudi gosp. državni poslanec dr. Krek. V daljšem govoru je gosp. Krek izpodbujal obrtnike k organizaciji v obrtno zadrugo, omenjal je pomanjkljivosti v sedanjih obrtnih zadrugah, kako napake odpraviti, da postanejo zadruge obrtnikom koristne, in povedal je, kako naj se ustanovi močna obrtna zadruga. — Klobučarski mojster gosp. Dav. Frančič iz Novega mesta je obširno govoril o važnosti obrtnega stanu in koristih za državo, ako ga vlada podpira. Priporočal je odločni skupni odpor proti kapitalistom in gojitev čuta obrtniške skupnosti med združnimi člani. Vsi navzoči obrtniki so mu živo pritrjevali, ko je priporočal ustanovitev avtonomnih zadrug. Vse zborovanje je bilo podučno in obrtnikom gotovo koristno.

Potem je bila volitev načelnštva. Voljeni so sledeči gospodje obrtniki: Ivan Appe, načelnik, iz Kandije; Anton Weis, podnačelnik, iz Novega mesta; odbornikom pa gg.: Franjo Picelj iz Novega mesta; Jurij Gregorc iz Novega mesta; Avgust Küssel iz Novega mesta; Mihael Mramor iz Novega mesta; Jožef Žibert iz Žabje vasi; Peter Gorupič iz Kandije; Kokalj, kamnosek, iz Bršlina; Ivan Pintar iz Novega mesta; Golob iz Straže; Franc Hönigman iz Novega mesta; Janez Mehora iz Novega mesta; Jožef Jazbec iz Novega mesta; Janez Znanc iz Smihela. Nadomestniki so sledeči gg.: Davorin Frančič iz Novega mesta; Alojzij Rajec iz Novega mesta; Jožef Matko iz Kandije; Janez Recelj iz Kandije; Franc Zupanc iz Toplic; Josip Kos iz Novega mesta.

Domače vesti.

(Premembe pri duhovščini.) Preč. gosp. župnik iz Trebelnega Mihael Barbo, nastopil je minoli teden faro v Beli Cerkvi. — Preč. gosp. Janez Vidregar gre iz St. Jurja pod Kumom na župnijo St. Vid pri Zatičini. — Č. g. P. Florus Klinc prestavljen je v Nazaret na Štajersko, č. g. P. Metod Mišič pa je prišel za gvardijana v kapucinski samostan v Celje.

(Diplomo častnega meščanstva) izročil je mestni zastop novomeški minolo nedeljo veleblag. gospodu Josip Gerdešiču, sodnijskemu predsedniku. Isto je kaj lepo v krasnopisju napravil gosp. A. Ruda. Platnice pa so umetno ročno delo iz slav. bukvoezne I. Bonača v Ljubljani.

(† Albin grof Margheri), lastnik grajščin Otočce in Stari grad, umrl je 23. avgusta na svojem gradu Otočce po kratki bolezni, star 68 let. Umrli je bil jako prijazen in priljuden gospod, ter ga grofovski stan ni oviral, s kmeti prijazno občevati. Bil je tudi kaj dobrih rok, in marsikteremu sosednemu gospodarju je v stiski pomagal. V mlajših letih bil je deželni in državni poslanec, ter se prav uspešno za narodne in gospodarske stvari potegoval. Zapustil

je sina, Rudolf grofa Margheri-ja, ki je sedaj okrajni glavar v Radovljici, in štiri hčere grofice. Pogreb je bil sijajen, in vdeležba velikanska. Vse plemstvo in vsi bližnji grajščaki so se snidili k pogrebu. Tudi Novo mesto je bilo prav obilno zastopano. Truplo je bilo v St. Petru k počitku položeno.

(† Stanko Pirnat.) V Mokronogu umrl je minoli torek ondotni notar, gospod Stanko Pirnat po dolgem bolehanji, star 40 let. Rodil se je v Storeh na Štajerskem, študiral je gimnazijo v Ljubljani in visoke šole na Dunaju. Pozneje služboval je v Ptuj, Ljutomeru in Brežicah; pred desetimi leti prišel je v Zatičino, in pred tremi leti v Mokronog. Zadnja leta je tudi pesni skladal, ktere so jako dopadale, ter so se nektere v koncerte „Glasbene Matice“ sprejele. Radi svoje močatosti, ljubeznivosti in uzornega značaja bil je visoko čislán, ter ostane nepozaben. Pogreba udeležilo se je tudi Dol. pevsko društvo in Dol. Sokol.

(† Gospod Hochmayer), vpkojeni arhivar, rodóm novomeščán, umrl je v Sarajevu.

(† Jožef Vrtačič), posestnik iz Žihovega Sela, umrl je včeraj po dolgi, hudi bolezni. Bil je kaj razumen gospodar in je vsled njegovega možatega značaja užival občno spoštovanje.

(Novomeški vojaki.) Med novomeškimi vojaki-kadeti, ki so študirali po vojaških šolah, so letos dovršili ter postali oficirski nadomestniki gospodje: Muhvič Franc, kateri gre v Lvov in Anton Kos, kateri gre v Olomuc. Izšolal se je tudi gosp. Franc Klemenčič, sin vodje novomeških sodnijskih pomožnih uradov; žalibog je silno obolel na revmatizmu ter leži na vsem truplu hrom v toplicah Lipik na Hrovaškem, kteremu želimo, da kmalu ozdravi.

(Prevzvišeni gospod knezoškof ljubljanski) je, vračujoč se od cerkvenega blagoslovljenja v St. Petru, v Mačkoycu z voza stopil, ter si prijazno vaško kapelico ogledal, ter tam zbrane ljudi pohvalil, da se za olepšavo potrudijo, mnoge je prijazno ogovoril, posebno otroke, ter jim pridnost in ubogljivost priporočal, kar je vaščanom silno prikupljivo bilo. Prevzvišeni obiskal je tudi bolnišnico v Kandiji ter se celo uro mudil pri bolnikih, pri vsacemu bolniku posebej se je pomudil; nekemu težko bolnemu je še posebej blagoslov podelil. Majhnega bolnega dečka, ki je že precej okreval, je vprašal, če se že veseli, da bo domov šel. Tonček je odgovoril, da ne pojde. Prevzvišeni pravi: „saj si že skoraj zdrav, potem bodeš lahko šel.“ „Jaz bodem tukaj ostal“, pravi Tonček, „tukaj mi je prijetneje, kakor doma“.

(Sv. misijon) bo Podgradom od 5. do 13. septembra pod vodstvom preč. gg. frančiškanov P. Efrema, P. Salezija in P. Ecehijela.

(Gospod doktor Ivan Vavpotič,) c. kr. okrajni zdravnik v Novem mestu, preselil se je iz pl. Fichtenau-ove hiše na glavnem trgu v novo mestno hišo poleg drevoreda ali poleg davkarije.

(Občinska volitev v Novem mestu.) Pred občinsko hišo na črni deski je prilepljen naslednji „Razglas“: Ker so postali volilni imeniki pravomočni, razpisuje se volitev občinskega odbora s tem, da voli vsak volilni razred šest odbornikov in tri namestnike. Kot dan volitve določuje se 7. september 1899 in sicer: za III. razred 8.—11. ure dopoldne, za II. razred od 1½.—3. ure popoldne, za I. razred od 4.—6. ure popoldne. Volitve vršijo se v mestni dvorani.

(Vabilo k koncertu) v korist gospodu kapelniku v gostilni pri gospodu Jakazu v soboto 2. septembra 1899. Vršil se bo de po minoli godbi

na glavnem trgu, ktera bo ob 1/2 8. zvečer. — Udom godbenega društva in sploh slav. občinstvu so gotovo znane velike težave, s katerimi se ima kapelnik boriti. Tem večje priznanje zasluži tedaj gotovo mož, ki z neumorno pridnostjo in jekleno vstrajnostjo spolnuje dolžnosti svoje. Godbeno društvo je zategadel v namen, da si poboljša g. kapelnik v nekoliko svoje gmotno stanje, dovolilo prireditve koncerta, ter prosi g. ude in slav. občinstvo, da z radovoljnimi doneski omogočijo namen društva. Posebna vabila se ne izdajo, in ima vsakdo prost vstop. Godbeni odbor.

(Romanje v sveto deželo) se letos ne bo vršilo, ker se ni dovolj udeležnikov oglasilo.

(Prihodnji živinski somenj) v Črnomlju bode dné 7. septembra t. l.

(Konjska dirka v Št. Jerneji) bo kakor vsako leto tudi letos in sicer dné 17. septembra.

(Društvo „Mestna godba v Rudolfovem“) ima doslej 112 plačujočih društvenikov. Bile so različne zapreke, ki so odbor ovirale, da še ni mogel prirediti javnih glasbenih produkcij, pred vsem, da poletna doba ni ugodna za godbo v omejenih zaprtih prostorih; odboru pa bode v kratkem mogoče društvenike zadovoljiti tudi v tem oziru.

(Šolskemu upravništvu Glasbene Matice v Novem mestu) podaril je gosp. dr. Ivan Tavčar, deželni odbornik i poslanec znesek 100 glđ.; bodi mu za velikodušni dar topla zahvala! — Vpisovanje za redni glasbeni pouk v zimskem poluletku 1899/1900 bode 15. in 16. septembra t. l. od 10 do 12. ure dopoludne in od 4. do 6. ure popoldne v Čitalničnem poslopuj pri tlično. Natančneje se naznani po lepakih ter sklicuje se na objavo v „Dol. Nov.“ z dne 15. julija t. l. Opozarjamo, da je tudi pred rednim vpisovanjem šolsko upravništvo lahko pismeno vprašati; vsakemu se dādo potrebna pojasnila.

(Nesreča.) V Dolenji nemški vasi pri Trebnjem je pri posestniku Megliču prešič, ki je slučajno prišel z dvorišča v sobo, potegnil 2 leti starega dečka iz zibeli in mu odgriznil tri prste desne roke, levo uho in del levega lica. Otrok je nekaj dni potem umrl.

(Družba sv. Mohorja) rojakom svojim naznanja veselo novico, da je število udov družbe svetega Mohorja tudi letos napredovalo! Družba šteje namreč 78.103 ude, t. j. 972 več, kakor lani, in 6563 več, kakor predlanskem. Vidimo torej, da število Mohorjanov stalno raste — naj tako ostane i v bodoče! Izkaz kaže, da je družba najbolj napredovala v krški škofiji (424), v lavantinski (364) in v tržaško-koperski (103). Nazadovala je najbolj v ljubljanski (149). V drugih je ostalo število nekako na isti visočini kakor lani. Udom se bode letos razdelilo vkup 468.618 knjig. Za prihodnje leto (1900) pripravlja odbor Mohorjanom že sedaj lep knjižni dar. Izdali bodo II. zvezek „Slovenske Pesmarice“, ki se je že od mnogo strani zahteval, lepo okrašeno knjigo „Anton Martin Slomšek“, Ligvorijevo „Pripravo na smrt“ itd. — Odbor se nada, da bode tako družbi ohranil stare ude ter pri vabil še prav mnogo novih! To daj Bog!

(Raki se zopet rede.) Gospod lekar Josip Bergmann, ki je tudi najemnik ribtva v Težki vodi, je že večkrat, poslednjič pa spomladi nasadil v Težki vodi 1000 rakov, o katerih se je prepričal ob jezui pri Znančevem mlinu, da so se obranili in tudi zredili. Tudi uložene postrvi so od spomladi že prav lepo velikost dosegle. Želeti je, da bi otroci bili posvarjeni, da ne love in ne preganjajo živali,

ktera sedaj obeta zopet nekdanji dohodek naši Dolenjski.

(Konec sveta.) V Dolenčevi tiskarni v Trstu je izšla mala, 80 strani obsegajoča knjižica pod gorenjim naslovom. Pisatelj Amon Zagoršek slika v poljudni besedi in lahko umljivem smislu vzroke pogina naše zemlje in naševa posamezne slučaje takega pogina potom naravnih dogodkov; nadalje pa govori tudi o vzrokih pogina človeškega rodu s — socialnega stališča. Knjižica se dobi za ceno 25. novcev v vseh slovenskih knjigotržnicah v Ljubljani in drugod.

(Dvoje lepih molitvenikov) prišlo je na svitlo v katoliški bukvarni v Ljubljani, in sicer nova knjiga: Sv. Franciška Saleškega Filoteja ali navod k bogoljubnemu življenju — Po izvorniku poslovenil Anton Kržič. 505 strani. Cena v usnje vezanej knjigi 90 kr., z zlato obrezo 1 glđ. 20 kr. — V petem natisu pa je prišel na svitlo molitvenik Pot v nebesa ali življenje udov tretjega reda sv. Franciška Serafinskega, ki med svetom živijo. — Spisal O. Nikolaj Meznarič, franciškan. 583 strani. Cena: usnje 90 kr., zlata obreza 1 glđ. 20 kr.

Poslano.

Obrtna zadruga sodnega okraja Novo mesto je izbrala zaupne može za volitev davčnega pridobninskega davka IV. razreda, ktera bo 13. septembra, da si ti zaupni može volijo potem iz svoje srede previdne može, kateri bodo pri davčni komisiji nam obrtnikom pravično postopali.

Obrtniki, blagovolite sledečih 30 mož voliti v IV. razred: Leopold Kopač, klobučar, št. 73 iz Novega mesta; Jurij Gregorc, dežnikar, št. 80, iz Novega mesta; Franc Majzelj, mesar, št. 7, iz Bele cerkve; Mihael Mramor, usnar, št. 104, iz Novega mesta; Jožef Jazbec, mesar, št. 111, iz Novega mesta; Ivan Appe, pečar, št. 51, iz Kandije; Peter Gorupič, kovač, št. 30, iz Kandije; Sitar Ignacij, trgovec, št. 43, iz Toplic; Josip Zupanc, tesar, št. 4, iz Toplic; Davorin Frančič, klobučar, št. 103, iz Novega mesta; Janez Pintar, slikar, št. 106, iz Novega mesta; Avgust Küssel, klepar, št. 81, iz Novega mesta; Jožef Pehani, gostilničar, št. 23, iz Žužemberka; Karol Ponikvar, krojač, št. 21, iz Mirne peči; Dimitrij Štefanovič, čevljar, št. 257, iz Novega mesta; Jožef Dular, mlinar, št. 10, iz Valtevasi; Franc Mirtič, krojač, št. 213, iz Novega mesta; Franc Picelj, čevljar, št. 171, iz Novega mesta; Jakob Skrajner, mlinar, št. 40, iz Gotnevasi; Vincenc Sbeunig, krojač, št. 28, iz Smihela; Janez Golob, zidar, št. 41, iz Spodnje Straže; Franc Rorman jun., gostilničar, št. 1, iz Malega Slatnika; Alojzij Novljan, gostilničar, št. 7, iz Mirne peči; Anton Gačnik, mesar, št. 102, iz Novega mesta; Anton Peršina, mizar, št. 3, iz Ločne; Alojzij Windischer, trgovec, št. 84, iz Novega mesta; Janez Recelj, kolar, št. 28, iz Kandije; Jožef Košiček, ključavničar, št. 129, iz Novega mesta; Anton Kokalj, kamnosek, št. 27, iz Bršlina; Anton Kušlan, podobar, št. 220, iz Novega mesta.

Darovi za novomeško dijaško kuhinjo.

Gospod nadučitelj Valentin Burnik v Metliki je nabral za dijaško kuhinjo v Novem mestu 38 glđ. 80 kr. Darovali so sledeči dobrotniki: Dovgan Fr., proš, 3 glđ., Šumer J., c. kr. sodnik, 1 glđ., Šturm Henrik, sod. pristav, 50 kr., Bano Jos., c. kr. sod.

kancelist, 20 kr., Držaj Matija, c. kr. sod. kancelist, 20 kr., Fleischmann Jos., c. kr. sod. praktikant, 20 kr., Hrehorič, pos., 20 kr., Kožar Anton, c. kr. davkar, 1 gld., Jerman Jos., c. kr. davčni kontrolor, 50 kr., Lunder Fran, c. kr. davčni pristav, 50 kr., Guštin Fran, c. kr. poštar, 2 gld., dr. Dereani Mano, zdravnik, 2 gld., Globočnik Janko, c. kr. notar, 1 gld., Jutraž Ludvik, c. kr. davčni praktikant, 50 kr., Vukšinič Davorin, oskrbnik komende, 2 gld., Gangl Leopold, ravnatelj posojilnice, 1 gld., gospa Jakopič Marija 20 kr., gospa Kamensek 20 kr., gospa Prosenik A., 40 kr., gospa Weibl Amalija 20 kr., gospa Žigon 50 kr., gospa Salloker Marija 50 kr., gpđ. Kapelle Fani 20 kr., gpđ. Pezdirc Magda, učiteljica, 20 kr., Burnik Valentin, nadučitelj, 1 gld., Križnar Jos., učitelj, 50 kr., Guštin Milan, učitelj, 50 kr., Guštin Darko, trg. uradnik, 50 kr., Wacha Fran, lekarnar, 1 gld., Franc Jakob, zidarski mojster, 50 kr., Golob Franc krojaški mojster, 50 kr.; Guštin Franc, trgovec, 1 gld., Skušek Friderik, trgovec, 1 gld., Govanec Karol, trgovec, 50 kr., Weiss Leopold, posestnik, 50 kr., Weiss Fran, posestnik, 50 kr., Barbič Fran, posestnik, 50 kr., Vukšinič Jos., gostilničar, 1 gld., Trček Anton, posestnik, 50 kr., Koren I., 30 kr., Hranilović Janko, trgovec, 1 gld., Mežnaršič Fr., mesar, 50 kr., Pezdirc Marko, posestnik, 30 kr., Makar Danijel, posestnik, 1 gld., gospa Heyne 20 kr., Fux Emanvel st., pos. 50 kr., Fux Emanvel ml., trgovec, 50 kr., Mucha Anton, trgovec, 50 kr., Pavlovčič Jakob, župnik, 1 gld., Jarec Alojzij, kaplan, 2 gld., Novak Jožef, kaplan, 2 gld., Nemačič, duhovnik, 1 gld.

Blagemu gospodu in vsem dobrotnikom najtoplejšo zahvalo. Bog plati ter obudi mnogo posnemalcev. Začetek šolskega leta je tu, dijakov vže tudi veliko število — novcev pa malo. Naznanjam, da bodo podpirani dijaki dobili hrano prvič 18. sept., kakor je bilo i lansko leto. Kdor ima radi dijaške kuhinje kaj govoriti, naj se oglasi pri meni 15. ali 16. septembra.

Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

Gradec 19. avgusta	85	64	88	32	15
Trst 26. "	33	74	38	47	12

Žalnega srca naznanjamo, da je gospod

Franc Železnik,

bivši tovarniški poslovodja v Št. Janžu,

27. t. m. na svojem domu v Polju pri Tržišču po mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče v Gospodu zaspal, ter da se je pogreb vršil 29. t. m. na groblju v Gabrijelah pri Sv. Trojici.

Sv. maše zadušnice se bodo čitale pri Sv. Trojici in v Novem mestu.

Zahvaljujemo se vsem, ki so se pogreba udeležili, ali ki so nam sicer izkazali sožalje.

(246)

Žalujoči ostali.

Oklic.

A 197/98

Vsled predloga dedičev po, v Mokronogu umrli posestnici Cili Simončič, dovolila se je prostovoljna prodaja v zapuščino spadajočih zemljišč vlož. št. 15 in 209, kat. obč. Mokronog, to je, na trgu ob cesti v Mokronogu ležeče hiše z gospodarskim poslopjem, inventurne vrednosti 7300 gld. in gozda v Pehurju, vrednosti 300 gld.

Za izvršitev dražbe določil se je novi narok

 na 6. septembra 1899
dopoldne od 11.—12. ure pri tej sodnji.

Kupnino plačati je z eno tretjino pri dražbi, drugo tretjino potem v dveh mesecih in zadnjo tretjino v 14 mesecih po dražbi. Pravice zemljeknjižnih upnikov ostanejo nedotaknjene. Daljni pogoji se bodo pri dražbi naznanili.

C. kr. okrajna sodnja v Mokronogu I.,
dne 10. avgusta 1899.

(241)

ZAHVALA.

Povodom smrti našega očeta, oziroma brata, visokorodnega gospoda

grofa Albina Margheri-ja Commandonna,

posestnika graščin Otočice in Stari grad,

so nam došli toliki dokazi ljubezni in spoštovanja za predragega umrlega, da ne moremo posamezno se zahvaliti vsem, ki so izkazali svoje sočutje. Zategadelj smo primorani, tem potom vsem prijateljem in znancem, zlasti pa slav. občinskemu zastopu umrlega ter slav. meščanski gardi novomeški najiskrenejše se zahvaliti.

Grad Otočice, 25. avgusta 1899.

Rudolf grof Margheri,

(248)

za rodbino.

Učenec sprejme se v pouk v prodajalno z manufakturnim blagom pri Ani Božič v Novem mestu. (244)

Učenca iz dobre hiše in poštenih starišev sprejme v pouk v trgovino z mešanim blagom Jos. Vokač na Dvoru pri Žužemberku.

Stanovanje za dva dijaka iz boljnih hiš je dobiti v Kandiji. Več pové upravništvo „Dol. Novic“. (220—2)

Dragotin Novak v Trebnjem

priporoča

svojo svežo zalogo železnega,
specerijskega in manufakturnega blaga,
posebno vsakovrstno dobro žganje,
poljski gips, cement itd.

Ima tudi veliko zalogo lepih pozlačenih
in posrebrenih nagrobnih križev
 po jako nizki ceni!

Žganje in prodaja izvrstnega apna
na drobno in na debelo. Pošiljajo se tudi
celi vagoni po zelo znižani ceni.

Se uljudno priporoča

(247—1)

Dragotin Novak.

Naznanilo.

Na c. kr. gimnaziji v Rudolfovem se prične novo šolsko leto dne 18. septembra 1899 s slovesno službo božjo na čast sv. Duhu.

V I. razred se bodo vpisovali učenci, ki še niso sprejeti, dne 15. septembra. Oglasiti se morajo v spremstvu svojih starišev ali njih odgovornih zastopnikov ter s seboj prinesiti krstni list in obiskovalno izpričevalo (šolsko naznanilo).

Sprejemni izpiti se vrše 16. septembra.

V ostale razrede (II.—VIII.) se bodo sprejemali učenci 16. in 17. septembra.

Takse znašajo 3 gld. 10 kr. za učence, ki vstopijo na novo; za druge 1 gld.

C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo,

V Rudolfovem, 1. septembra 1899. (237)

Št. 8566.

Razpis!

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu, z dvoletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom, je izpraznjenih

pet deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1899/1900, katero se prične 4. novembra 1899.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrsteza zdravja in so z dobrim vspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovnino dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in pouk v šoli, obleko pa si morajo sami preskrbovati.

V šolo se sprejemajo tudi:

1. Plačujoči učenci, kateri plačujejo po 30 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa 20 gld. šolnine na leto, in

2. eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolekovane s kolekom 50 kr., se imajo

do 16. septembra 1899

izročiti yodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Prošnjam je priložiti rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali srednje šole, zdravniško potrjilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Vsak učenec mora se podvreči vsprejemnemu izpitu, ki se razteza na slovenski jezik in priprosto računstvo, in od vspeha tega izpita je odvisno, ali se dotičnik v šolo sploh sprejme.

Prošnjam za sprejem proti plačilu je priložiti reverz ali obvezno pismo starišev, oziroma varuha zaradi vzdržavanja učenca.

Pristavlja se, da imajo učenci, ki dovrše to šolo, le dve leti vojaške prezentne službe.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dné 11. avgusta 1899. (225—2)

Češplje na drevesu

proda oskrbnistvo grajščine Ruprčvrh. (238)

Hiša na prodaj

z vsem gospodarskim poslopjem in gruntom v Kandiji pri Novem mestu. V hiši se nahaja stara znana gostilna poprej rečeno pri „Štrumbeljnu“. — Več pove

J. Konda v Kandiji št. 43., p. Rudolfovo.

(196—4)

Dr. J. Vaupotič,

c. kr. okr. zdravnik v Novem mestu

ordinira od sedaj nadalje

v novi mestni hiši —

— nasproti drevoreda.

! Po najvišji ceni !

kupuje podpisani

rumen vosek in vošine ali satovje,

kakor tudi med.

Prosi se, da bi čebele proč otresali, kateri jih sami tarejo.

Franc Murn,

(243—1)

lectar in svečar v Kandiji pri Novem mestu.

Lepo posestvo, ob cesti ležeče, obstoječe iz hiše in potrebne nega poslopja, vrtov, njiv itd. se skupaj ali na drobno prodaja. — Več o tem se izve pri Seljaku na Bučki.

Stanovanje, obstoječe iz 4 sob in vseh potrebnih prostorov je dobiti od 15. septembra počeni v Novem mestu, Dilančove ulice h. št. 47, I. nadstropje. August Luser.

P. n.

Prečastiti duhovščini, gospodom uradnikom in slav. občinstvu naznanjam ter se priporočam, da imam

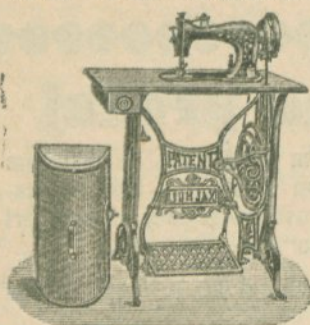
veliko zalogo v suknenem blagu.

Tudi nepremočljive lodne iz kamelnih dlak za haveloke ponudim po najnižji ceni. Ravno tako izvršujem obleke po najnovjšem kroju in nizki ceni, po dogovoru tudi na obroke. Ustreči hočem vsaki želji cenjenih gg. naročnikov. Za okusno delo jamčim.

Z odličnim spoštovanjem

(122—25)

Jakob Mikolič.

Janez Jax-a

najstarejša
in največja
tovarniška zaloga

šivalnih strojev

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 13.

Zastopnik za Dolenjsko
Friderik Skušek,

trgovec v Metliki. (210-3)

Prodaja plemene živine.

Na kmetijski šoli na Grmu se bode prodalo v **torek 12. septembra t. l.** nekaj lepe živine švicke pasme in sicer:

1 bik, star 12 mesecev, (239)
8 telic, v starosti 6 do 18 mesecev
in 2 kravi.

Kupci naj se blagovole imenovanega dne zglasiti ob 11. dopoldne

pri vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu.

Posestvo, obstoječe iz zidane hiše, kleti, hleva, dveh svinjakov, poda, kozolca (toplar), dveh vinogradov, vrta in štirih njiv je iz proste roke na prodaj. Cena je 1500 gld. — Več pove lastnik Matija Palčar v Gorenjem Vrhpolju, p. Št. Jernej. (240)

Bukvovezna dela

napravi

lepo in točno po primerno nizki ceni
Krajčeva bukvoznica v Novem mestu.

V grajščini Bajnof

(217-2)

je na prodaj

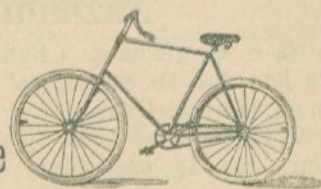
večja množina vina
domačega pridelka.

Telefon v Novo mesto.

Zelo vgodno

— kupita se

dva prav dobro ohranjena bicikla.

Kje, pove iz prijaznosti vredništvo tega lista.

Dva mlinska kamna,

(francoska kamna) 10 palcev debela, 36 palcev široka ima na prodaj Janez Lusar, Dol. Gomile p. Št. Jernej.

Dvoje posestev v Bršljinu št. 11 in 13 je iz proste roke na prodaj. Pri istih je vse potrebno gospodarsko poslopje in njive. — Več pove lastnik Franc Jelenc pri kolo-dvoru, p. Novo mesto. (231-2)

(245-1)

Dve leseni grozdni stiskalnici

ste ceno za oddati v grajščini Bršlin pri Novem mestu. Kupci si iste lahko vsaki čas ogledajo. (223-2)

Pristava v najem!

Ponedeljek 11. septembra t. l. ob 10. uri zjutraj se bo na lici mesta v najem oddala pristava Kozjek, ki se nahaja v občini Knežja vas, sodnega okraja Trebenj. Ista obstoji iz hiše, gospodarskih poslopij, 43 oralov njiv, travnikov in pašnikov.

K temu posestvu pripada tudi še 35 oralov hoste, ter se vse skup za primerno ponudbo tudi proda.

(233)